

Hüseyin Sami ÖZTÜRK* – Selen KILIÇ ASLAN**

Nikaia'dan Yeni Yazıtlar II

Abstract: The article presents 15 new funerary inscriptions found in the vicinity of the vilayets Geyve and Taraklı (province of Sakarya) during a survey conducted in 2010 and 2011, respectively. All inscriptions stem from this area, which in Roman Imperial times formed part of the eastern territory of Nicaea. The new texts include numerous anthroponyms, which underscores the region's cultural richness. The new name Ozobris (no. 8) is probably of Thracian origin. The funerary monument (no. 7) was erected for a man and his wife; both of them worked as "oikonomos", an occupation variously attested in this region.

Keywords: Nicaea; Bithynia; Sakarya; funerary inscriptions; anthroponyms.

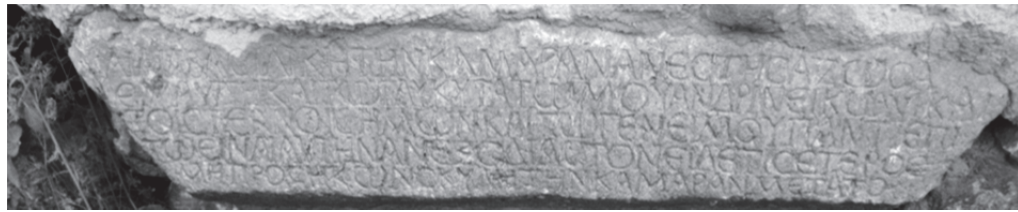
2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izniyle, Sakarya İli'nin Pamukova, Geyve ve Taraklı ilçelerinde Hüseyin Sami Öztürk'ün başkanlığında Filiz Dönmez-Öztürk, Bülent Öztürk, Ceren Pilevneli ve Selen Kılıç-Aslan'dan oluşan bir ekiple yüzey araştırması başlatılmıştır. 2011 yılında da devam eden bu çalışmalar Taraklı İlçesi başta olmak üzere Geyve İlçesi'nde sürdürülmüştür. 2011 yılı yaz çalışmalarında 47 adet yazıt envanterlenmiş; iki yıldır sürdürülen yüzey araştırması neticesinde neredeyse çoğu yayımlanmamış toplam 91 adet yazıt kayıt altına alınmıştır. 2010 yılı çalışmalarının bir kısmına ilişkin ilk çalışma *Arkeoloji ve Sanat* dergisinin 137. sayısında; 2011 yılı buluntularıyla ilgili bilgiler ise Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü'nün *Haberler* bülteninin 33. sayısında yayımlanmıştır. Yüzey araştırmasında bulunmuş olan ve kültürlere ilişkin bilgiler veren yazıtlar üzerine bir çalışma Filiz Dönmez Öztürk tarafından "Nikaia'dan Yeni Adak Yazıtları" adı altında bir makale olarak yayına hazırlanmaktadır. Buradaki makalemizde ise 2010 ve 2011 yıllarında tespit edilen yazıtların içinden 15 yeni yazıt tanıtılmaktadır.

1. Aelia Basilika, Eşi Nikon, Çocukları ile Soyunun Mezarı

Kireçtaşından, iki profilli, bir mezar lentosu.

Env. No.: 88; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Akdoğan Köyü. Vedat Bölükbaşı'na ait ahır duvarının temelinde. Akdoğan Köyü'ne Bodurlar Mevkii'nden getirilmiş.

Y: 25 cm; G: 79 cm; D: alınamıyor; HY: 1.3–2.3 cm.

* Dr. Hüseyin Sami Öztürk, Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Kadıköy – İstanbul (hsoztrk@yahoo.com).

** Selen Kılıç Aslan (M.A.), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Beyazıt – İstanbul (selenkilig@hotmail.com).

Bu çalışmaya izin veren ve finansal destek sağlayan Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Kazı ve Araştırmalar Dairesi Başkanlığı ile Genel Müdürlüğü temsilen çalışmalara katılan İpek Karaman (2010 yılı Bakanlık Temsilcisi) ve Aynur Artar'a (2011 yılı Bakanlık Temsilcisi); finans desteği için Marmara Üniversitesi BAPKO'ya; Taraklı Kaymakamları Mustafa Temiz (2010 yılı) ve Muhlis Arslan'a (2011 yılı), Belediye Başkanı Tacettin Özkaraman'a; 2010 yılından beri rehberliğimizi yapan Ahmet Karapelmez'e, emekli öğretmen ve gazeteci Namık Cihan ile son olarak Geyve Orman İşletmeleri Müdürlüğü'ne yardım ve işbirliklerinden ötürü teşekkürlerimizi sunarız.

- Αιλία Βασιλική τήν καμάραν ἀνέστησα ζῶσα
 2 ἔμαυτῆ καὶ τῷ γλυκυτάτῳ μου ἀνδρὶ Νείκωνι καὶ
 τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ τῷ γένει μου παντὶ ἐπὶ
 4 τῷ εἶναι αὐτὴν ἀνεξοδίαστον· εἰ δέ τις ἕτερος
 μὴ προσήκων σκυλῆ τήν καμάραν μετὰ τό

(Ben), Aelia Basilika, bu mezar odasını hayattayken kendime, sevgili eşim Nikon'a, çocuklarımıza ve soyumdaki herkese mezar odasının satılmaması şartıyla yaptırдым. Eğer akraba dışında bir kimse mezar odasına tecavüze yeltenirse, [şu kadar ... ödeyecektir].

4 ἀνεξοδίαστον “satılamaz”, “satılık değildir” ifadesi bölgenin yazıtlarında oldukça sık geçmektedir.¹
 5 καμάρα: Mezar odası anlamına gelen bu kelimeyle Bithynia'daki mezar yazıtlarında sıklıkla karşılaşılmaktadır.² Söz konusu kelime Bithynia'nın yanı sıra, Küçükasya'nın Mysia-Troas, Ionia, Lykia ve Lydia bölgeleri yazıtlarında da görülmektedir.³

2. Dionysios'un Mezarı

Profil ve akroterlerle süslenmiş, kireçtaşından bir mezar altarı. Ortadan ikiye ayrılmış durumda. Yan yüzler düzlenmiş ve arkası traşlanmış.

Env. No.: 78; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Güney Köyü, Merkez Mahallesi, Kınataşı Mevkii'nde, yol kenarında.

Y: 90 cm (üst); G: 48 cm (üst); D: 44 cm (üst); HY: 2.3–3.3 cm.

- Ἔτους η'
 2 Σεκοῦνδα Διονυ-
 σίῳ ἑαυτῆς ἀν-
 4 δρὶ ἀνέστησεν μ-
 νήμησ χάριν.

4. yılda, Secunda, eşi Dionysios'a, anısı vesilesiyle (bu mezarı) yaptırdı.

1 Ἔτους: Bithynia'daki mezar yazıtlarında sıklıkla karşılaşılan bir era sistemidir.⁴ Ayrıca bkz. nr. 3, 4, 6, 8, 9, 10 ve 12.

2 Latince “ikinci” anlamına gelen ve genelde ikinci doğan erkek ve kız çocuğa verilen Secundus/Secunda ismi Nikaia ve teritoryumunda sıkça görülmektedir: Bk. LGPN 5.1, 399 vd.

3. Eia'nın Mezarı

Kireçtaşından, sağlam durumda bir mezar steli. Üstü arşitrav biçimli, köşelerde akroter. Akroterler içinde ayna. Derinleştirilmiş bir kemerli kapı. Kapının sağ tarafında yivli sütun. Ortasında rozet ve ayna motifi. Yan yüzler kaba bırakılmış.

¹ Söz konusu kelime hk. bk. Robert, Hellenica I, 60 v.dd.; Robert, Hellenica II, 147. Nikaia'da geçtiği yerler için bk. INikaia 123; ayrıca bk. Kokkinia 1999, 207; Oktan 2007, 64; Adak 2010, 2–3.

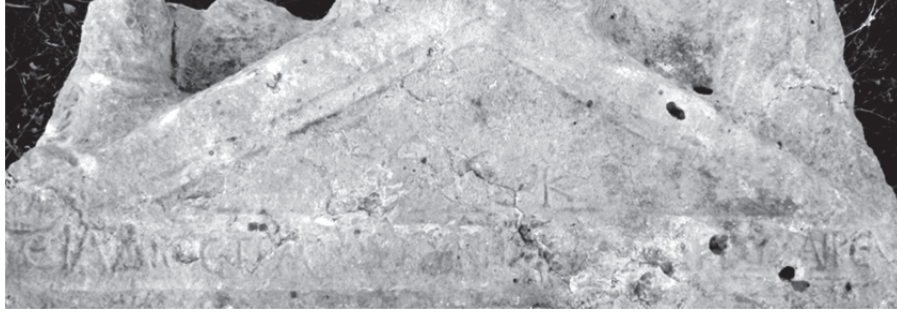
² Bithynia'daki örnekler için bk. INikaia 1476.

³ Kamara hk. ayrıca bk. Kubinska, Monuments, 94–99.

⁴ Bu era sistemi hk. detaylı bilgi için bk. INikaia, s. 85–91.

Env. No.: 23; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Duman Köyü, Kasımsalar Mevkii. Veysel Yıldız'ın "Mal-kuyusu" adı verilen tarlasında.

Y: 1.59 m; G: 89 cm; D: 37 cm; HY: 1.3–3.1 cm.

Ἔτους κ'

2 Εἶα Διοστράτου, γυνὴ δὲ [Μάρ?]κου χαίρει.

20. yılda, Diostratos'un kızı, [Mar]cus'un eşi Eia. Sağlıcakla!

2 Εἶα adı ile bölge yazıtlarında çok sık karşılaşılmaktadır.⁵ BE (2007)'nin editörleri P. Gauthier – C. Brixhe nr. 480'de Bithynia'da diğer bölgelere göre daha fazla kullanılan bu adın Traklara özgü olmadığını zikretmektedir.

§ Δίοστρατος: Bu isim ile oldukça nadir karşılaşılmakta olup Küçükasya'da Hadrianoi/Mysia, Hadrianea/Mysia ve Dorylaion/Phrygia'da görülmektedir.⁶

4. Aleksandros'un Mezarı

Kireçtaşından, bütün kenarları ile yüz sathları sağlam durumda, altı ve üstü profilli, köşeler volütlü bir mezar steli.

Env. No.: 26; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Hark Köyü. Kiler Mahallesi'nde cami yapımı sırasında bulunmuştur.

Y: 1.56 m; G: 45 cm; D: 43 cm.; HY: –

Ἔτους ιδ'

2 Χρήστη Ἀλεξάν-
δρου καὶ Φιλουμε-

4 νὸς καὶ Δημήτριος
Ἀλεξάνδρω Δημ-

6 ητρίου κατὰ διαθή-
κην.

14. yılda, Aleksandros kızı Khreste ve Philoumenos ve Demetrios, Demetrios oğlu Aleksandros'a vasiyeti uyarınca (bu mezarı yaptırdı).

⁵ Bu isim ile ilgili olarak bk. Robert, Études 369; Fıratlı – Robert, Stèles 150; Zgusta, Personennamen § 319. Εἶα adının geçtiği yerler için bk. INikaia 119, 208, 213, 1288, 1302, 1308, 1318–1320, 1337, 1379, 1412, 1419, 1419, 1448; Adak et al. 2008, 99 nr. 24; IKlaudiupolis 78; IPrusias 109; IPrusa 106, 109–110; Merkelbach – Stauber, Steinepigramme 186–187 nr. 09/05/34; IByzantion 268, 275, 282; Adak – Akyürek-Şahin 2006, 141 nr. 7; 147 nr. 14; 158 nr. 26; Akdoğu-Arca 2007, 146–147 nr. 2; 149–150 nr. 5; 150 nr. 6; 152–153 nr. 9; Çokbankir 2010, 326 nr. 2; Öztürk 2011, 149 v.d., nr. 3; 151 v.d., nr. 6. Bu isim için ayrıca bk. LGPN VA s.v. Εἶα.

⁶ IHadrianoi 18, 128, 157; IHadrianoi 128, 157; MAMA V 102.

5 Aleksandros mezarının yapımını vasiyetname yoluyla çocuklarına buyurmuştur. Kızı olarak tanıtılan Khreste'nin yanı sıra diğer iki şahıs da mezar sahibinin çocukları olmalıdır.

5. Eunike'nin Mezarı

Kireçtaşından, üst kısmı üçgenimsi bir şekle sahip mezar steli. Yazıt tabula içinde; 2. satır tabula dışına çıkmış. Üçgen alınlıklı, derinleştirilmiş iki kapı motifli. Arka ve yan yüzler kaba bırakılmış.

Env. No.: 50; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Yula Köyü Mevkii. Eczacı Ali Kaya'nın çiftlik evi bahçesinde.

Y: 1.27 m; G: 95 cm; D: 36 cm; HY: 1.5–2.2 cm.

Εὐνείκη
2 Νεικασίωνος θυγατρί.
Nikasion kızı Eunike'ye.

1 Εὐνείκη isminin erkek şekli Εὐνικός olarak Nikaia'dan başka bir yazıtta (INikaia 144) geçmektedir.

6. Iullus'un Mezarı

Altı profilli; üst kısmı toprağa gömülü olduğu için görünmeyen bir mezar steli. Sağ yan üst kenar kısmen kırık. Alttı zıvana deliği bulunmakta. Arka yüz işlenmiş. Yan yüzler kaba bırakılmış.

Env. No.: 46; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Çay Köyü'ne bağlı Eskiköy Mezarlığı'nda musalla taşı olarak kullanılmakta.

Y: 1.06 m (görünen); G: 55 cm; D: 48 cm; HY: 2.9–3.8 cm.

Ἔτους ε'
2 Νεικοστράτ[η]
Ἰούλλω, τ[ῶ]
4 αὐτῆς συ[μβί]-
φ, κὲ Σουσαῶς ὁ υἱ[ῶ]-
6 ὅς αὐτοῦ, ζήσα[ν]-
τι ἔτη μ'.

5. yılda, Neikostrate 40 yıl yaşayan eşi Iullus'a oğlu Sousas ile birlikte (bu mezarı yaptırdı).

5 Σουσαῶς: Bu isim Bithynia'da rastlanan yerel bir isimdir.⁷

7. Oikonomos'luk Yapan Karı-Koca Kallikarpos ve Spendusa'nın Mezarı

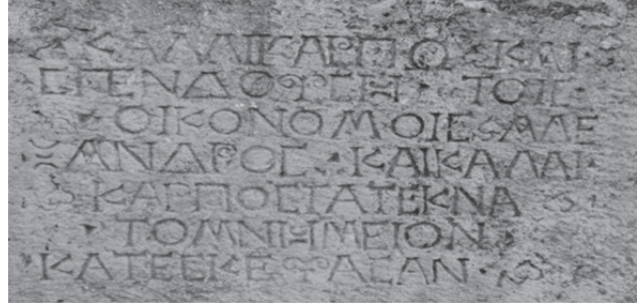
Kireçtaşından, arka kısmı kaba bırakılmış, yan yüzleri düzlenmiş, üst yüzeyinde zıvana delikleri bulunan mezar taşı. Üzerindeki yazıt çok süslü yazılmış ve sözcükler üçgen bir işaretle birbirlerinden ayrılmıştır.

⁷ Bu adın Bithynia'da geçtiği yerler için bk. Bahçecik (TAM IV.1 302); Bozören (INikaia 1450); Taraklı (Öztürk 2011, 151 nr. 5); Mysia(?) (IPrusa 1009). Bu isim geçtiği diğer yerler hk. ayrıca bk. Özlem-Aytaçlar 2010, 524 dn. 103; 526. Bu adın bir diğer formu Σουσοῦς / Σουσουῶν için ayrıca bk. Zgusta, Personennamen § 1463–1; 6; Akdoğu-Arca 2007, 147–148 nr. 3. Ayrıca bk. LGPN VA s.v. Σουσαῶς.

Env. No.: 89; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Akdoğan Köyü. Davut Cam'ın evinin önünde. Sedat Yalçın'ın Aktaş Mevkii'ndeki bahçesinden getirilmiş.

Y: 86 cm; G: 1.85 m; D: 81 cm; HY: 3–3.4 cm.

- Καλλικάρπῳ καὶ
 2 Σπενδούσῃ τοῖς
 οἰκονόμοις Ἰᾶλέ-
 4 ξάνδρῳ καὶ Καλλί-
 Ἰκαρπῳ τὰ τέκνα
 6 τὸ μνημεῖον
 κατεσκεύασαν.

Oikonomos'lar Kallikarpos ve Spendusa için, çocukları Aleksandros ve Kallikarpos bu mezarı yaptırıldılar.

2 Σπένδουσα adı Küçükasya'da çok sık rastlanan bir isim değildir ve Bithynia Bölgesi'nde ilk kez geçmektedir. Bu isim daha önceleri Ionia, Lydia, Mysia ve Pontos'ta toplam 6 kez belgelenmektedir.⁸

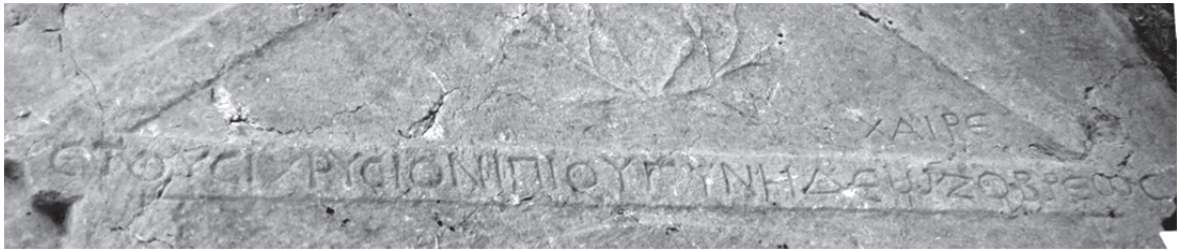
3 οἰκονόμοις (= οἰκονόμος / οἰκονόμισσα): Genelde köle ya da azatlı olan, çiftlik işlerini idare etmekle yükümlü kişilere verilen bir unvandır. Söz konusu yazıtta karı-koca olan Kallikarpos ve Spendusa'nın birlikte kâhyalık yaptığı anlaşılmaktadır. Bithynia Bölgesi günümüzde olduğu gibi Antikçağ'da da elverişli toprak ve iklime sahip olduğundan birçok çiftliğe ev sahipliği yapmaktaydı. Bu nedenle bölgedeki birçok yazıtta *oikonomos*'lara rastlanmaktadır.⁹

8. KhrySION'un Mezarı

Kireçtaşından kapı tipli bir mezar taşı. Niş şeklinde yapılmış kapının içerisinde çeşitli motifler bulunmakta. Alınlıkta zeytin dalı çelengi motifi yer almaktadır.

Env. No.:63; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Çamtepe Köyü, Bağlar Mevkii. Köy Muhtarı Osman Kara'nın arazisi.

Y: 1.60 m; G: 92 cm; D: 38 cm; HY: 1.8–2.3 m.

Ἔτους ἰ' Χρύσιον Ἰπίου, γυνὴ δὲ Ὠζοβρεως. χαίρει.

11. yılda, Hip(p)ios'un kızı, Ozobris'is eşi KhrySION. Sağlıcakla!

1 Χρύσιον: Bir kadın ismi olup bu isme bölgedeki başka kentlerde de rastlanmaktadır.¹⁰ Babasının ismi tek *pi* ile yazılmıştır (Ἰπίου = Ἰππίου). Ὠζοβρις, KhrySION'un eşinin ismi, burada ilk defa belgelenmektedir. Trak kökenli bir isim olabilir.

⁸ LGPN VA s.v. Σπένδουσα.

⁹ Konu hk. detaylı bilgi ve kaynak için bk. Corsten 2006, 87; Çokbankir 2010, 326. Nikaia'dan bilinen *oikonomos*'lar için bk. INikaia 192, 196, 205 (= Avram – Bounegru 2006, 270), 753, 1057, 1201, 1292, 1336, 1413, 1466; Çokbankir 2010, 330–331 nr. 6; 336–337 nr. 12. *Oikonomissa* için bk. INikaia 1062, 1466. Küçükasya'dan bilinen diğer *oikonomissa* için bk. IPrusa 68 (Prusa ad Olympum/Bithynia); MAMA VIII 399 (Killanion/Pisidia).

¹⁰ Nikaia'dan örnekler için bk. INikaia 752, 1595. Bithynia Bölgesi'nden örnekler için bk. Apameia (IApameia 46); Kios (IKios 102); Klaudiupolis (IKlaudiupolis 27, 74; Adak et al. 2008, 90–91 nr. 17); Mudanya (Dörner, Inschriften

9. Marcus Geminius Gaius'un Mezarı

Kireçtaşından; üstü, sol alt köşesi ve arka yüzü kırık durumda bir mezar steli. Stelin ortasında iki sütun arasına yüksek kabartma kemer işlenmiş. Yazıt bu kemerli yapının hem üstünde hem de altında devam etmektedir. Yazıtın altında günlük kullanımdaki orak, çekiç, ayna, tarak, parfüm şişesi ile bir kap motifi işlenmiştir.

Env. No.: 70; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Kuru Köyü Yayalar Mahallesi, Necmi Erbakış'ın bahçesinde. Yazıt İmam Metin Yavaş'ın katkılarıyla bulunmuştur.

Y: 99 cm; G: 63 cm; D: 33 cm; HY: 2.4–5.2 cm.

- Ἔτους β'
 2 Μάρκω Γεμίνι-
 ω Γαίῳ ζήσαντι
 4 ἔτη κγ' Γεμίνιος
 Μάξιμος, ὁ ἀδελφός, ἀνέσ-
 6 τη *vac.* σεν
 καὶ Μ(αρκία) Γεμινία Μαξίμῳ τῆ μη-
 8 τρι ζώσῃ ἀ-
 νεξοδιαστόν.

2. yılda, Geminius Maximus, 23 yıl yaşamış olan kardeşi Marcus Geminius Gaius ile hayatta olan annesi Marcia Geminia Maxima'ya (bu mezarı) yaptırdı. (Bu mezar) satılamaz.

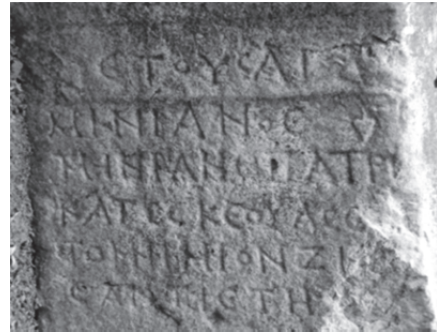
10. Menianus'un Mezarı

Kireçtaşından, bütün kenarları ve yüz satırları sağlam durumda, profilli bir mezar steli. Stelin üstü profilli, köşeler akroterli; üstü kırılmış. Üçüncü satırdan itibaren satır sonları kırık. Sağ yanı ve arka tarafı işlenmiş.

Env. No.: 17; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Hacialiler Köyü, Erenler Mevkii'nden, köyün yakınındaki tarlaya gelmiş. Köylülere taşta "Yağmur Taşı" adını vermişlerdir.

Y: 1.80 m; G: 65 cm; D: 65 cm; HY: 1.9–4.2 cm.

- Ἔτους α'
 2 Μηριανός
 Μηριανῶ πατρὶ
 4 κατεσκευάσεν
 τὸ μνημεῖον ζή-
 6 σαντι ἔτη [...].

11. yılda, Menianus, bu mezarı ... yıl yaşayan babası Menianus'a (yaptırdı).

2–3 Μηριανός: Latince *agnomen* bir isim olan Menianus'un Eski Yunanca biçimidir. Bu isim Bithynia/Pontos'ta ilk kez Herakleia Pontike'den belgelenmiştir.¹¹ Küçükasya'da Bithynia dışında da görülmektedir.¹²

116 nr. 141); Prusa ad Olympon (IPrusa 96, 102, 1041); Prusias ad Hypium (IPrusias 50). -ov bitimli kadın isimleri için ayrıca bk. Solin 1997, 231 dn. 4.

¹¹ Öztürk – Sönmez 2009, 135 nr. 7

¹² IHadrianoi 1 (Hadrianoi/Mysia); Sayar, Perinthos-Herakleia, nr. 164 = SEG 48 nr. 946; Sterrett, Epigraphical 67 nr. 53–55 (Ormeleis/Pisidia).

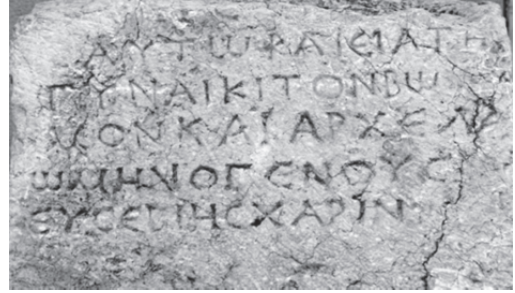
11. Eia, Arkhelaos ve Üçüncü bir Şahsın Mezarı

Kireçtaşından, altı profilli, üstü kırık durumda bir mezar steli. Stelin yan ve arka yüzleri işlenmiş. Arka yüz kaba bırakılmış ve buraya alt alta dört tane zivana deliği yapılmış.

Env. No.:19; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Hacıaliler Köyü'ndeki metruk ilkokul bahçesinin içinde. Köy çevresinden 25–30 yıl önce, eski muhtar Hüseyin Özer tarafından getirilmiş.

Y: 1.40 m; G: 67 cm; D: 67 cm; HY: 2.5–3.9 m.

[]ΙΕ[]
2 ἑαυτῶ καὶ Εἰᾶ τῆ
γυναικὶ τὸν βω-
4 μὸν καὶ Ἀρχελά-
ω Μηνογένους
6 εὐσεβίης χάριν.

[Meno]ge[nes ?] oğlu filanca, bu altarı kendisine, eşi Eia ve Menogenes oğlu Arkhelaos'a dindarlığından ötürü (yaptırdı).

1 Kırık harfler belki [Μηνο]γέ[νους] olarak tamamlanabilir.

3–4 βωμός kelimesinin Nikaia kenti ve egemenlik alanında geçtiği başka örnekler de mevcuttur.¹³

4–5 Ἀρχέλαος adının Bithynia Bölgesi'nde, özellikle Nikaia'da oldukça sevildiği, birçok yazıtta geçmesinden anlaşılmaktadır.¹⁴

12. Hieronis'in Mezarı

Kireçtaşından bir mezar steli. Üstü arşitrav biçimli *tympanum*'da *phiale*. Kemer biçimli bir kapı. Ortasında güneş kursu. Altta dibek yapılmış. Yanlar kaba bırakılmış.

Env. No.: 25; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Hark Köyü. Kenan Kara'nın evinin önündeki bahçede yer almaktadır. Yazıt buraya, köye ait Derebahçesi Mevkii'nden getirilmiştir.

Y: 1.39 m; G: 88 cm; D: 48 cm; HY: 1.3–3.1 cm.

Ἔτους α' Εἰρωνίδι μητρι
2 Ἐπιγένης <μνήης> χάριν.

1. yılda, annesi Hieronis'e Epigenes anısı vesilesiyle (bu mezarı yaptırdı).

1 Εἰρωνίδι = Ἱερωνίδι? Hieronis ismi Nikaia'da bir mezar yazıtında belgelenmiştir (INikaia 1233).

2 Taş üzerinde Ἐπιγένης ismi çok net bir şekilde okunmaktadır. Taş ustası başta muhtemelen Ἐπιγένης μνήμης χάριν yazmak istemiş, ancak μνήμης sözcüğünü atlayarak taşa sadece Ἐπιγένης χάριν işlemiştir. Bu nedenle satırın Επιγίς (= Ἐπειγίς = Ἐπειγέύς) μνήης χάριν şeklinde anlaşılması pek olası gözükmemektedir. Resimde Γ ile E arasında I(ota)ya benzer dikey çizgi taştaki zedelenmeden kaynaklanmakta ve yanıltıcıdır. Burada taş üzerinde herhangi bir harf okunamamıştır. Bununla beraber propozisyonel anlamda kullanılmış olan χάριν sözcüğünün de tek başına durmuş olması mümkün değildir. Bu bakı-

¹³ INikaia 1581; Kubinska 1997, 16 nr. 8; 15–16 nr. 6; 16 nr. 7; Çokbankir 2010, 334–335 nr. 10; Öztürk 2011, 148 nr. 1. βωμός hk. detaylı bilgi için ayrıca bk. Kubinska, Monuments 73 vdd.; Coulton 2005, 127–157.

¹⁴ INikaia 58, 761, 1309, 1353, 1354, 1374, 1476

dan taşı ustası tarafından unutulmuş olması gerekir. Büyük bir olasılıkla bu hata sonradan ismin son-
dan iki harfinin boya ile ligatürlü (MN) hale sokulmasıyla giderilmeye çalışılmış ve böylece son üç har-
fin $\mu\nu\eta\varsigma$ şeklinde de anlaşılması sağlanmıştır.

Annesi Hieronis'in mezarını yaptıran Epigenes'in babasının adı yazıtta yer almamaktadır; bu nedenle kendisi köle kökenli olmalıdır.

13. Tatia'nın Mezarı

Kireçtaşından, altı profilli, ters olarak konulmuş bir mezar steli. Altında zivana deliği bulunmakta. Yan yüzler düzlenmiş. Arka yüz ise kaba bırakılmış.

Env. No.: 87; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Akdoğan Köyü Mezarlığı'nda musalla taşı olarak kullanılmış. Örentepe Mevkii'nden getirildiği söyleniyor.

Y: 1.07 m; G: 65 cm; D: 64 cm; HY: 2.3–5.1 cm.

Λάου Τατια

2 ζήσασα

λη'.

Laos kızı, 38 yıl yaşayan Tatia.

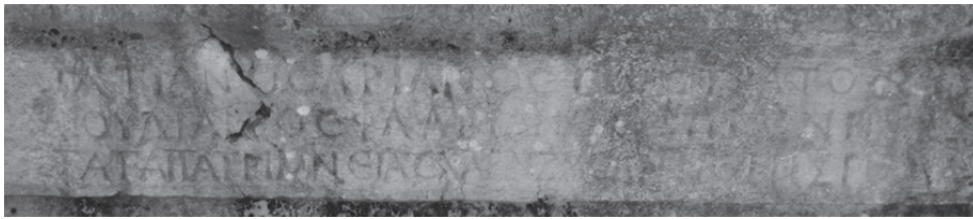
1 Λάου = Λαίου. Mitolojik bir şahıs ismi olan Λῆος Küçükasya yazıtlarında oldukça ender görülmektedir. Örneğin Bithynia'da bir kez Nikomedeia'da (TAM IV.1 8), iki kez de Karia'da Iasos'ta (I.Iasos 185. 192) genitiv halde belgelenmiştir.

1 Τατια: Nikomedeia'da daha önce rastlanan bu isim, Nikaia'da ilk kez geçmektedir.¹⁵ Babasının ismi Laos aynı kentte belgelenmiştir (TAM IV.1 8).

14. Tatianus, Arianus, Sostratos, Iulianus, Flavianus ve Epigenes Babaları Tatas'a Mezar Yaptırıyor
Bir mezar yapısına ait kireçtaşından profilli bir lento. Yazıt en üstteki profilde bulunmakta. Üstü düzlenmiş ve kenet delikleri mevcut. Arka yüz kaba bırakılmış.

Env. No.: 72; Buluntu Yeri: Geyve İlçesi, Koruköy, Saray Mahallesi Camii'nde musalla taşı olarak kullanılmış. Taş, Şeref Aşık'ın evinin temellerinden çıkarılarak camiye taşınmıştır.

Y: 77 cm; G: 1.89 m; D: 83 cm; HY: 3–4.8 cm.

Τατιανός, Ἀριανός, Σώστρατος,

2 Ἰουλιανός, Φλαβιανός, Ἐπιγένης,

Τατα πατρὶ μνείας χάριν ζήσαντι ἔτη ξγ'.

Tatianus, Arianus, Sostratos, Iulianus, Flavianus ve Epigenes 63 yıl yaşayan babaları Tatas'ın anısına (bu mezarı yaptırıldılar).

3 Τατας: Küçükasya'nın birçok yerinde görülen epikhorik bir isimdir.¹⁶ Özlem-Aytaçlar 2010, 521 dn. 86 bu ismin Trakya kökenli olduğunu ifade etmektedir.

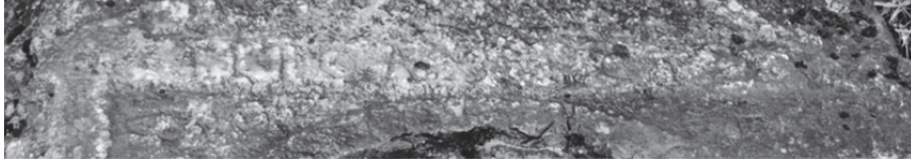
¹⁵ TAM IV 1 295. Bu isim için ayrıca bk. Zgusta, Personennamen § 1517–10.

15. Tittha'nın Mezarı

Kireçtaşından, arka yüzü kaba bırakılmış, alt tarafı kırık durumda bir mezar steli. Stelin üzerinde içi derinleştirilmiş bir kapı motifi ve bu motifin üstünde alınlık bulunmakta.

Env. No.: 61; Buluntu Yeri: Taraklı İlçesi, Çam Köyü Mezarlığı.

Y: 1.16 m; G: 58 cm; D: 37 cm; HY: 1.2–2.3 cm.

Τίτθα Χρήστου

2 ἐτῶν vacat γ'.

Khrestos kızı, 3 yıl yaşayan Tittha (burada yatıyor).

1 Τίτθα: Bithynia Bölgesi'nde oldukça sık görülen epikhorik bir isimdir.¹⁷ Özlem-Aytaçlar 2010, 521 dn. 86'da bu şahıs adının Bithynia kökenli olduğunu öne sürerek, "Thracian and Thraco-Bithynian Names in Bithynia" başlığı altına almadığını zikretmektedir. Zgusta, Personennamen §1567–5 ise, bu ismin Hellenice τίτθη yani "sütüne" kelimesinden geldiğini öne sürmektedir.

Kaynakça

Adak 2010	M. Adak, Der soziale Aufstieg eines Tierkämpfers (archikynegos) aus Bithynien, <i>Gephyra</i> 7, 2010, 1–9.
Adak – Akyürek-Şahin 2006	M. Adak – N. E. Akyürek-Şahin, Katalog der Inschriften im Museum von Adapazarı, <i>Gephyra</i> 2, 133–172.
Adak et al. 2008	M. Adak – N. E. Akyürek-Şahin – M. Y. Güneş, Neue Inschriften im Museum von Bolu (Bithynion/Klaudiupolis), <i>Gephyra</i> 5, 73–120.
Akdoğu-Arca 2007	E. N. Akdoğu-Arca, New Inscriptions from Bithynia, <i>Gephyra</i> 4, 145–154.
Avram – Bounegru 2006	A. Avram – O. Bounegru, Inschriften von Nikaia und Nikomedia aus dem Reisebericht von Botho Graef (1889), <i>MDAI(A)</i> 121, 264–280.
Bechtel, Personennamen	F. Bechtel, Die historischen Personennamen des Griechischen bis zur Kaiserzeit, Halle 1917.
Cau 2003	N. Cau, Nuovi antroponomi indigeni nelle iscrizioni greche della Licia di età ellenistico-romana I, <i>SE</i> 15, 2003, 297–340.
Cau 2005	N. Cau, Nuovi antroponomi indigeni nelle iscrizioni greche della Licia di età ellenistico-romana, II, <i>SE</i> 16, 2003, 377–419.
Corsten 2006	Th. Corsten, The Role and Status of the Indigenous Population in Bithynia, şurada: T. Bekker-Nielsen (ed.), <i>Rome and the Black Sea Region. Domination, Romanisation, Resistance</i> , Aarhus 2006, 85–93.
Coulton 2005	J. J. Coulton, Pedestals as 'altars' in Roman Asia Minor, <i>AS</i> 55, 2005, 127–157.

¹⁶ Bu isim hk. ayrıntılı olarak bk. Zgusta, Personennamen § 1517–1; Cau 2003, 304; Cau 2005, 413. Bu ismin Bithynia'daki örnekleri için bk. Klaudiupolis (IKlaudiupolis 145); Nikomedeia (TAM IV 1 198); Prusa ad Olympum (IPrusa 1007).

¹⁷ Bu ismin Nikaia'da görüldüğü örnekler için bk. INikaia 207, 1238, 1257, 1293, 1327, 1354, 1380, 1403, 1467; Adak – Akyürek-Şahin 2006, 138–139 nr. 4; 144–145 nr. 11; 150–151 nr. 18; Çokbankir 2010, 335–336 nr. 11. Bithynia'daki diğer örnekler için bk. Nikomedia (TAM IV 1 155); Prusias ad Hypium (IPrusias 107); Prusa ad Olympum (IPrusa 15. 77); Klaudiupolis (IKlaudiupolis 28. 126. 147; Adak et al. 2008, 98–99 nr. 23; 99–100 nr. 25; 101 nr. 27); Cumaköy (Dörner, Bericht 58 nr. 156).

- Çokbankir 2010 N. Çokbankir, Modrena ve Nikaia Teritoryumundan Yeni Yazıtlar, Olba 18, 323–345.
- Dörner, Bericht F. K. Dörner, Bericht über eine Reise in Bithynien, Viyana 1952.
- Dörner, Inschriften F. K. Dörner, Inschriften und Denkmäler aus Bithynien, Berlin 1941.
- Fıratlı – Robert, Stèles N. Fıratlı – L. Robert, Stèles funéraires de Byzance gréco-romaine, Paris 1964.
- Gignac, Grammar F. T. Gignac, A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods, I: Phonology, Milano 1976.
- Kokkinia 1999 C. Kokkinia, Rosen für die Toten im griechischen Raum und eine neue ροδισμός-Inschrift aus Bithynien, MH 56, 203–221.
- Kubinska, Monuments J. Kubinska, Les monuments funéraires dans les inscriptions grecques de l'Asie Mineure, Varşova 1968.
- Kubinska 1997 J. Kubinska, Les ostothèques dans les inscriptions grecques de l'Asie Mineure, şurada: C. Brixhe (ed.), Poikila Epigraphika, Paris 1997, 7–58.
- Merkelbach – Stauber, Steinepigramme R. Merkelbach – J. Stauber (ed.), Steinepigramme aus dem griechischen Osten, IV, Münih–Leipzig 2002.
- Oktan 2007 M. Oktan, Bithynia Bölgesi'nden Yeni Mezar Yazıtları, Olba 15, 59–71.
- Özlem-Aytaçlar 2010 P. Özlem-Aytaçlar, An Onomastic Survey of the Indigenous Population of North-Western Asia Minor, şurada: R. W. V. Catling – F. Marchand (ed.), Onomatologos: Studies in Greek Personal Names presented to Elaine Matthews, Exeter 2010, 506–524.
- Öztürk 2011 H. S. Öztürk, Nikaia'dan (Bithynia) Yeni Yazıtlar I, ArkSan 137, 2011, 147–154.
- Öztürk – Sönmez 2009 B. Öztürk – İ. F. Sönmez, New Inscriptions from Karadeniz Ereğli Museum I, ArkSan 132, 129–138.
- Robert, Études L. Robert, Études Anatoliennes: Recherches sur les inscriptions grecques de l'Asie Mineure, Paris 1937.
- Robert, Hellenica I L. Robert, Hellenica: Recueil d'épigraphie, de numismatique et d'antiquités grecques, I, Paris 1940.
- Robert, Hellenica II L. Robert, Hellenica: Recueil d'épigraphie, de numismatique et d'antiquités grecques, II, Paris 1946.
- Sayar, Perintos-Herakleia M. H. Sayar, Perinthos-Herakleia (Marmara Ereğlisi) und Umgebung: Geschichte, Testimonien, griechische und lateinische Inschriften, Viyana 1998.
- Solin 1997 H. Solin, Varia Onomastica XIII: Drei griechische Namen in römischer Überlieferung, ZPE 118, 231–234.
- Sterrett, Epigraphical J. R. S. Sterrett, An Epigraphical Journey in Asia Minor [during the summer of 1884], Boston 1888.
- Zgusta, Personennamen L. Zgusta, Kleinasiatische Personennamen, Prag 1964.

Özet

Makalede, 2010 ve 2011 yıllarında Sakarya İli'ne bağlı Taraklı ve Geyve ilçelerinin sınırları içerisinde yüzey araştırmasında bulunan 15 adet kitabeli mezar taşı tanıtılmaktadır. Araştırmanın yapıldığı bölge Roma İmparatorluk Dönemi'nde Nikaia kentinin himayesinde bulunmaktaydı. Büyük oranda kırsal kesimde yaşayan şahıslara ait olan bu mezar taşları, üzerlerine işlenen tarım aletleri ve yün sepeti gibi nesnelere, ayrıca yazıtlarda yer alan meslek ve şahıs isimleriyle bölgenin sosyokültürel ve etnik yapısına önemli ışık tutmaktadır. Yazıt no. 8'de ilk defa belgelenen Ozobris şahıs ismi büyük olasılıkla Trak kökenlidir. Yazıt no. 7'de mezar sahibi olarak tanıtılan Kallikarpos ve Spendusa'nın meslekleri *oikonomos* olarak belirtilmiştir. Anlaşılan o ki, bu karı-koca büyük bir çiftliğin işlerini idare etmekle yükümlüydü. Kallikarpos ve Spendusa'nın dışında yazıt no. 12'de adı geçen Epigenes'in de köle kökenli olduğunu tespit etmek mümkün olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Nikaia; Bithynia; Sakarya; mezar yazıtları; anthroponym'ler.